

UMHVERFISSTOFNUN

**Stjórn vatnamála og
vatnasvæðisnefndir**

Kynningarfundur Umhverfisstofnunar

7. feb. 2012 fyrir vatnasvæðisnefnd á vatnasvæði 3 (S og SA land)

Fundarstjóri: Kristján Geirsson, deildarstjóri.

Dagskrá fundar

- **Opnun fundar** (5 mín): Kristján Geirsson, deildarstjóri.
- **Löggjöfin um stjórn vatnamála** (20 mín): Heiðrún Guðmundsdóttir, verkefnisstjóri.
  - Gert ráð fyrir spurningum úr sal.
- **Drög að áfanga- og verkáætlun vegna stjórnar vatnamála** (15 mín): Tryggvi Þórðarson, sérfræðingur. Drögin verða afhent á fundinum.
  - Gert ráð fyrir spurningum úr sal.
- **Kaffihlé: 14:45-15:00.**
- **Vatnasvæði Íslands og vatnasvæðisnefndir** (25 mín): Jóhanna Björk Weisshappel, sérfræðingur.
  - Gert ráð fyrir spurningum úr sal.
- **Umræður um skipulag vinnu vatnasvæðisnefndar** (20 mín).
- **Fundarlok:** kl. 16:00

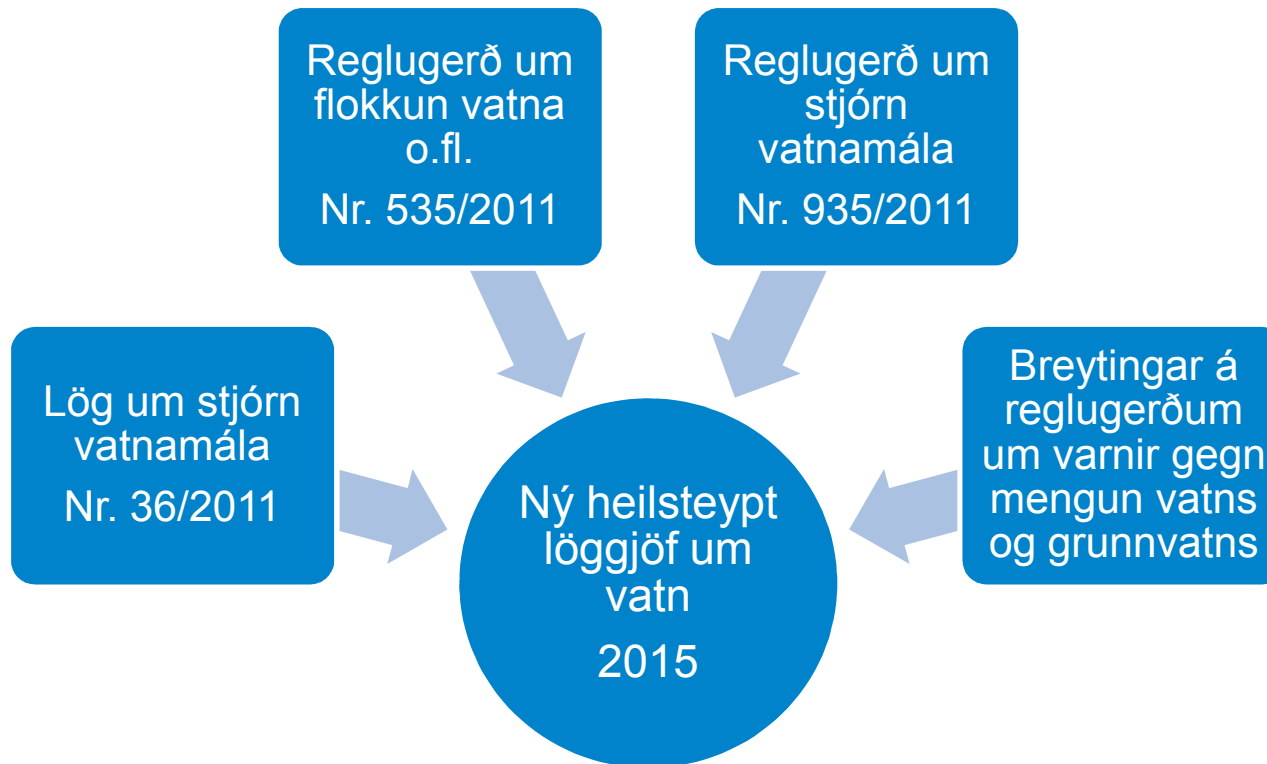
UMHVERFISSTOFNUN

Löggjöfin um stjórn vatnamála

Heiðrún Guðmundsdóttir

Ný löggjöf um stjórn vatnamála árið 2011

Markmið laga um stjórn vatnamála

- Að vernda vatn og vistkerfi þess, hindra frekari rýrnun vatnsgæða og bæta ástand vatnavistkerfa til þess að vatn njóti heildstæðrar verndar.
- Að stuðla að sjálfbærri nýtingu vatns og langtímavernd vatnsauðlindarinnar.
- Markmiðum náð með vatnaáætlun fyrir allt landið.

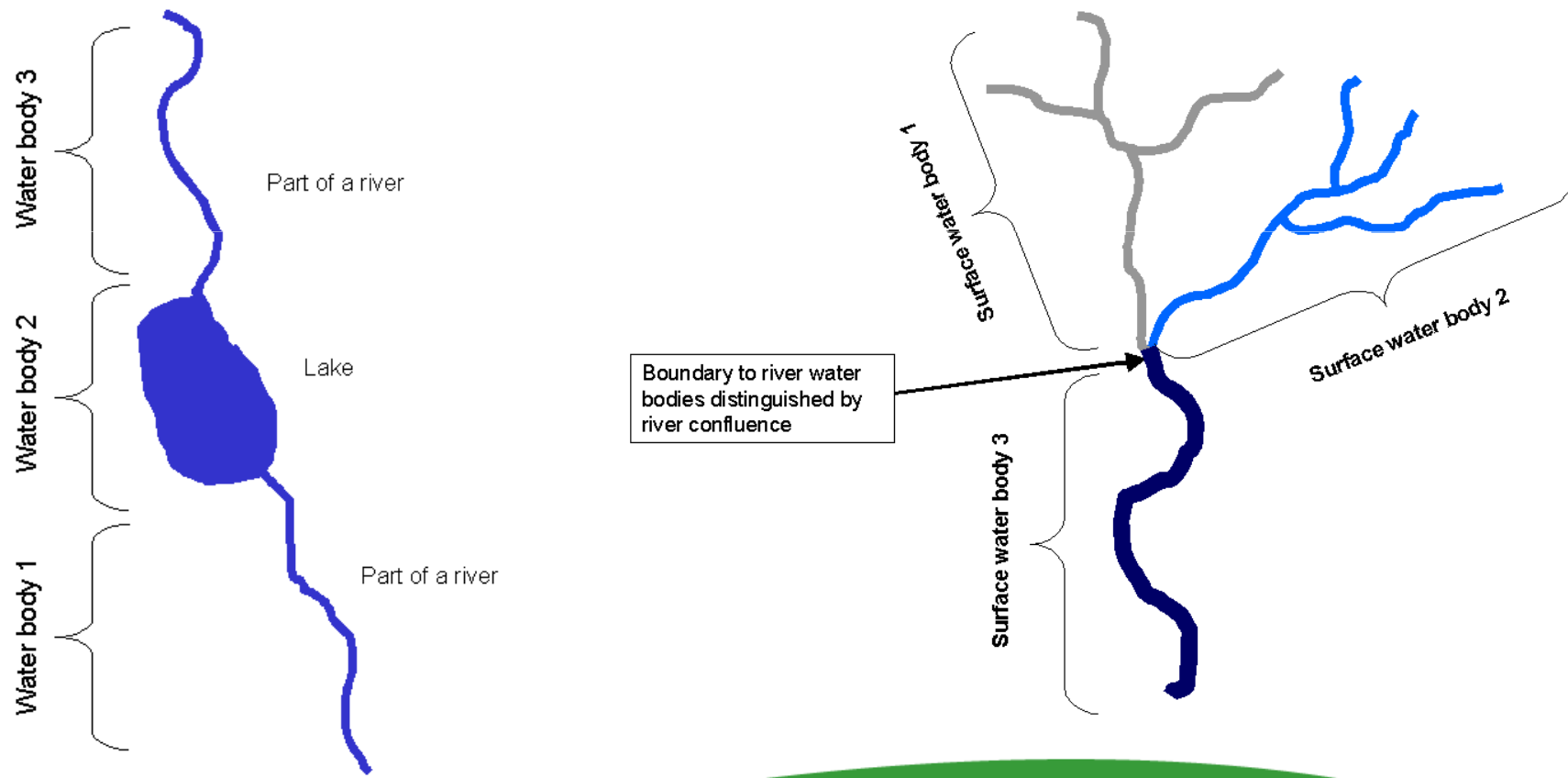
Hvað er vatn skv. skilningi laganna?

- Vatn er allt yfirborðsvatn og grunnvatn
  - ár (straumvötn)
  - stöðuvötn
  - árósar og sjávarlón
  - strandsjór (út að 1 sjómílu út frá grunnlínu landhelginnar)
  - jöklar
  - grunnvatn

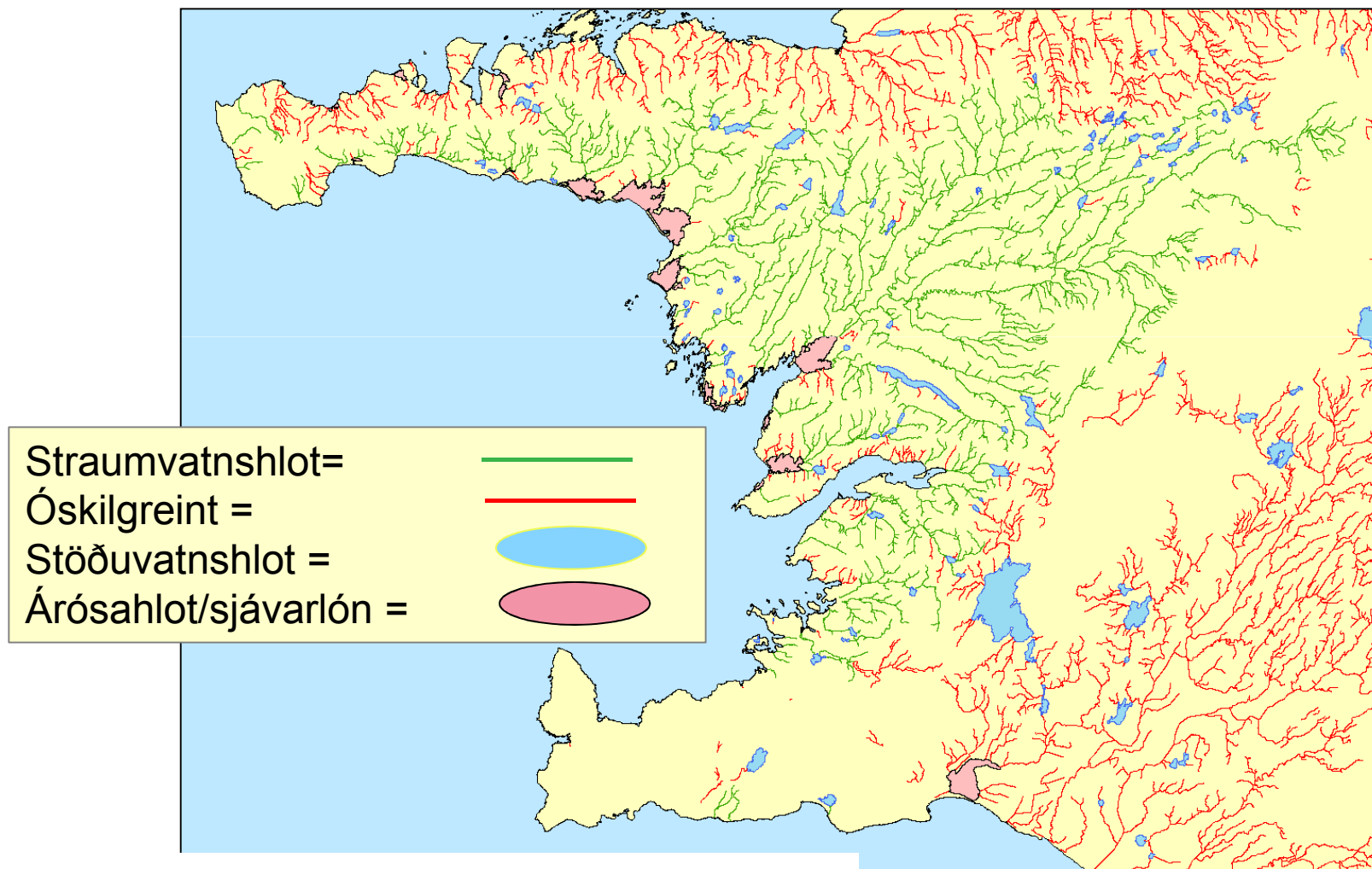

Nýyrði: Vatnshlot

Eining vatns, s.s. allt vatn sem er að finna í einu stöðuvatni, á eða strandsjó.

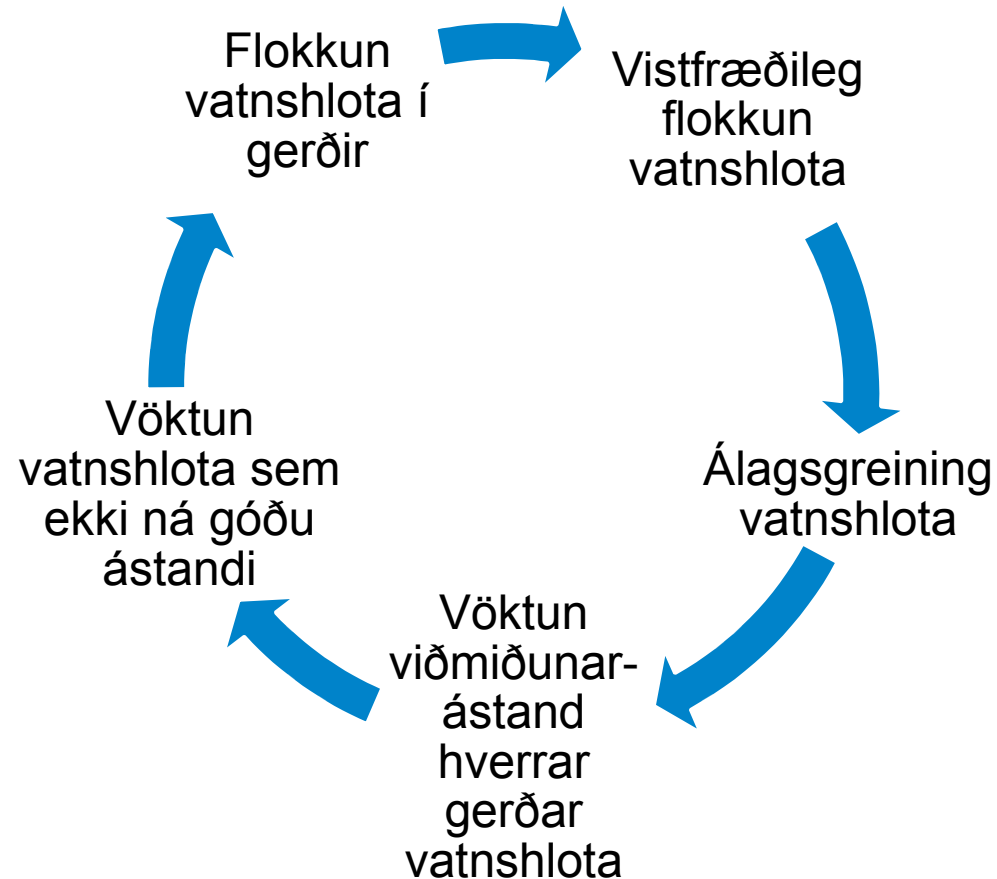
Skilgreind vatnshlot á Suðvesturland/Vesturland

Ítrekunarferli við flokkun

Stjórn vatnamála (1)

- Samningar við samstarfsstofnanir
  - Veðurstofa Íslands
    - Flokkun vatnshlota og eiginleikagreining
    - Upplýsingakerfi
  - Veiðimálastofnun
    - Vistfræðileg flokkun vatnshlota
  - Hafrannsóknastofnunin
    - Flokkun strandsjávar
  - Orkustofnun
    - Flokkun grunnvatns

Stjórn vatnamála (2)

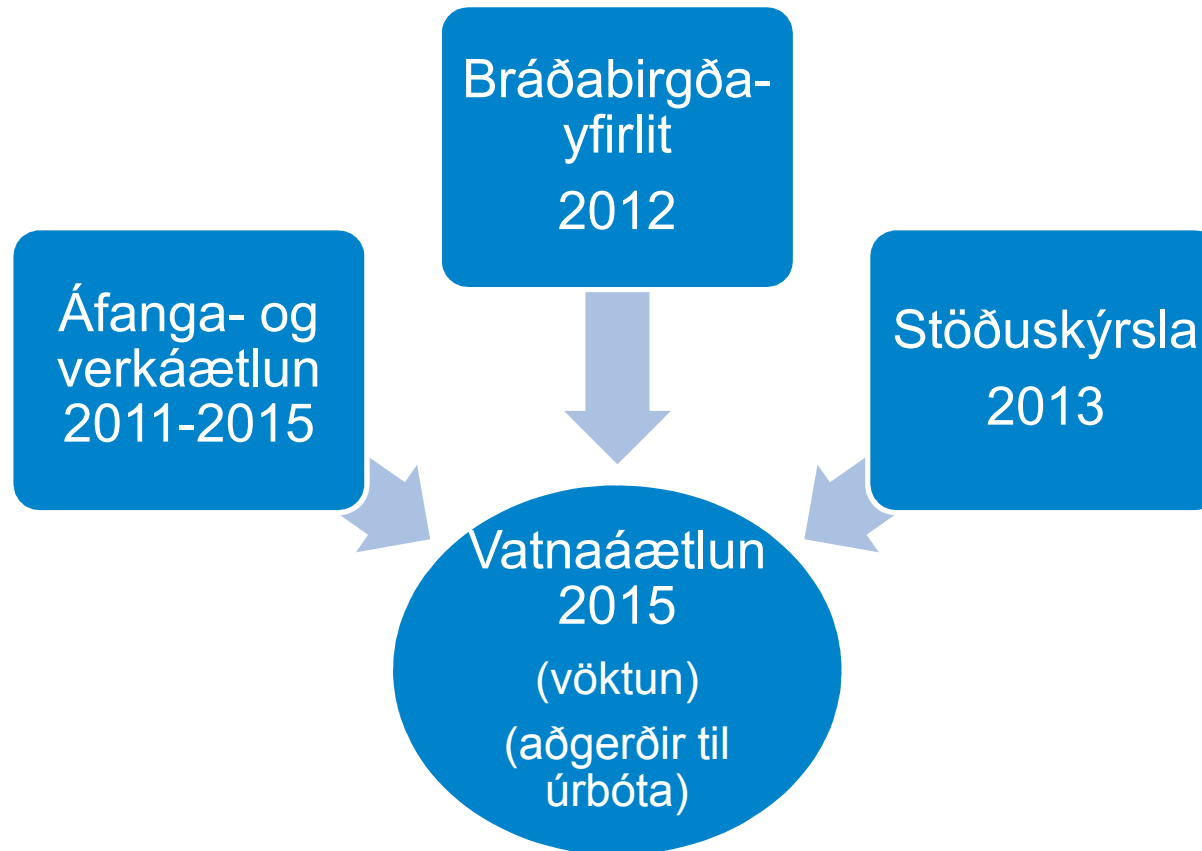
- Vatnaráð
- Vatnasvæðisnefndir (fjórar)
- Ráðgjafanefndir (tvær)
  - Fagstofnana
  - Hagsmunaaðila og almennings
- Umhverfisstofnun er samræmingaraðili og í forsvari fyrir nefndirnar

UMHVERFISSTOFNUN

Áfangar til að ná árangri

Unnið er samkvæmt flýtiáætlun.

UMHVERFISSTOFNUN

Vatnaáætlun – til hvers?

Aðgerðaráætlun og samræmd vöktunaráætlun

Vöktunaráætlun er hluti af vatnaáætlun

Yfirlitsvöktun

- Yfirlitsvöktun fyrir viðmiðunarástand hverrar gerðar vatnshlota.

Aðgerðavöktun

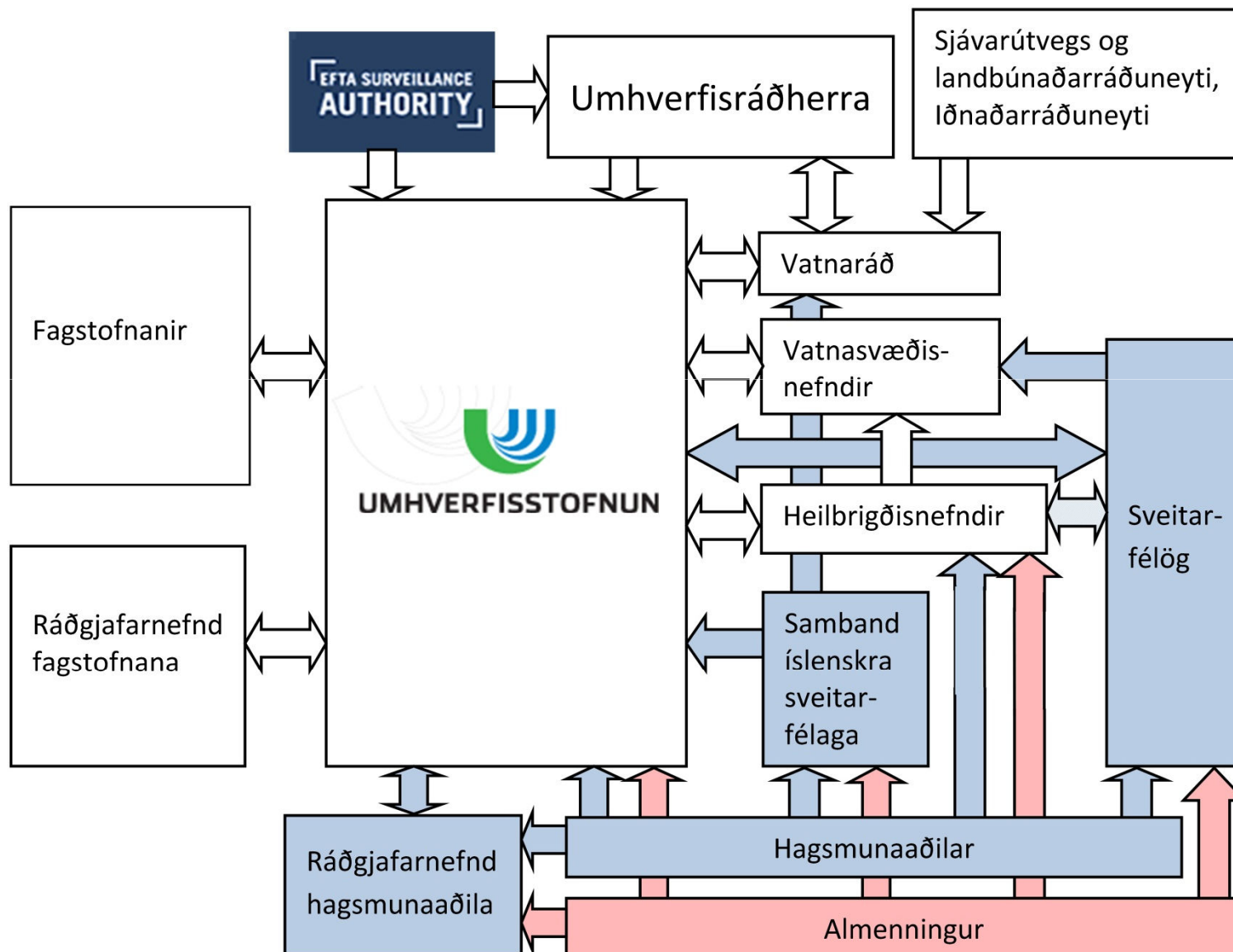
- Þar sem vistfræðilegt- eða efnafræðilegt ástand vatnshlots er ekki viðunandi og úrbóta er þörf.

Rannsóknavöktun

- Eftir mengunarslys.
- Þegar uppruni mengunar er óþekktur.

Núverandi vöktun haldið áfram þar til ný áætlun hefur verið samþykkt.

Stjórnvöld og aðrir þátttakendur

Nytsamar vefslóðir

- www.vannportalen.no
- [http://www.vannportalen.no/enkel.aspx?
m=31151](http://www.vannportalen.no/enkel.aspx?m=31151)
- <http://vann-nett.nve.no/statistikk/>
- <http://www.sepa.org.uk/water.aspx>

Áfanga- og verkáætlun fyrir gerð vatnaáætlunar 2011-2015

Tryggvi Þórðarson

Drög að áfanga- og verkáætlun

- Mælt er fyrir um áætlunina og opinbera kynningu hennar í lögum nr. 36/2011 um stjórn vatnamála.
- Tímasett áætlun fyrir vinnu að gerð **vatna-áætlunar** fram til 2015 (skv. flýtimeðferð). Tímasetningar verkliða eru á bls. 34.
- **Vatnaáætlunin** er meginstjórnþæki við stjórn vatnamála og lokafurð á innleiðingarferlinum.

Tilgangur með áætluninni

- Gera grein fyrir megindráttum vinnuferlisins við gerð vatnaáætlunar.
- Upplýsa um tímasetningar og opinberar kynningar og samráð í ferlinum.
- Kynna stjórnvöld vatnamála og hlutverk þeirra.

UMHVERFISSTOFNUN

Drög að áfanga- og verkáætlun er nú til opinberrar kynningar

- 3. nóv. 2011 til 2. maí 2012.
- Athugasemdir eða ábendingar skulu sendar til UST á kynningartímanum. Berist skriflega á ust@ust.is eða með almennum pósti.
- Að lokinni kynningu verða drögin endurskoðuð, gefin út og kynnt ásamt greinargerð um athugasemdirnar og notkun þeirra.

UMHVERFISSTOFNUN

Kynning draga að áfanga- og verkáætlunar

- Stuðlar að þátttöku almennings og hagsmunaaðila við mótun vinnuferlisins og tryggir þeim aðkomu.
- Gefur tækifæri að hafa áhrif á hvernig verkefnið er unnið.
- Athugasemdir eða ábendingar skulu sendar til UST á kynningartímanum. Berist skriflega á ust@ust.is eða með almennum pósti.

Almenn aðkoma

- Markhópur áfanga- og verkáætlunar: **Allir sem áhuga hafa á málefningu.**
- Áætlunin leggur línurnar fyrir vinnuna framundan, bæði verklag og tímasetningar.
- Kynningin gerir þetta að sameiginlegri áætlun þeirra sem vinna að innleiðingunni og þeirra sem hafa hagsmuna að gæta.
- **Sami skilningur á því hvað gera á og hvenær.**
- **Minni hætta á ágreiningi síðar.**

Kostir almennrar aðkomu

- Margir koma að gerð áætlunarinnar.
- Sátt og sameiginlegur skilningur.
- Allir draga vagninn í sömu átt.
- Svipaðar væntingar verða til vatnaáætlunarinnar og þýðingar hennar og notkunar.

Efnisatriði áfanga- og verkáætlunar

• Formáli	3
• Nýtt fyrirkomulag í stjórn vatnamála	4
• Tilgangur áfanga- og verkáætlunarinnar	5
• Umhverfismat vatnaáætlunar	6
• Þátttaka almennings	7
• Stjórnvöld og aðrir þátttakendur	9
• Framkvæmd og fjármögnun	16
• Meginatriði vatnsstjórnunarkerfisins	16
• Verkefni og aðferðir á innleiðingartímanum	24
• Tímaáætlun áfanga og verkþátta	32
• Viðauki I. Tengiliðir vegna stjórnar vatnamála	43
• Viðauki II. Stjórnvöld og þátttakendur	48
• Viðauki III. Mikilvæg orð og orðasambönd	52

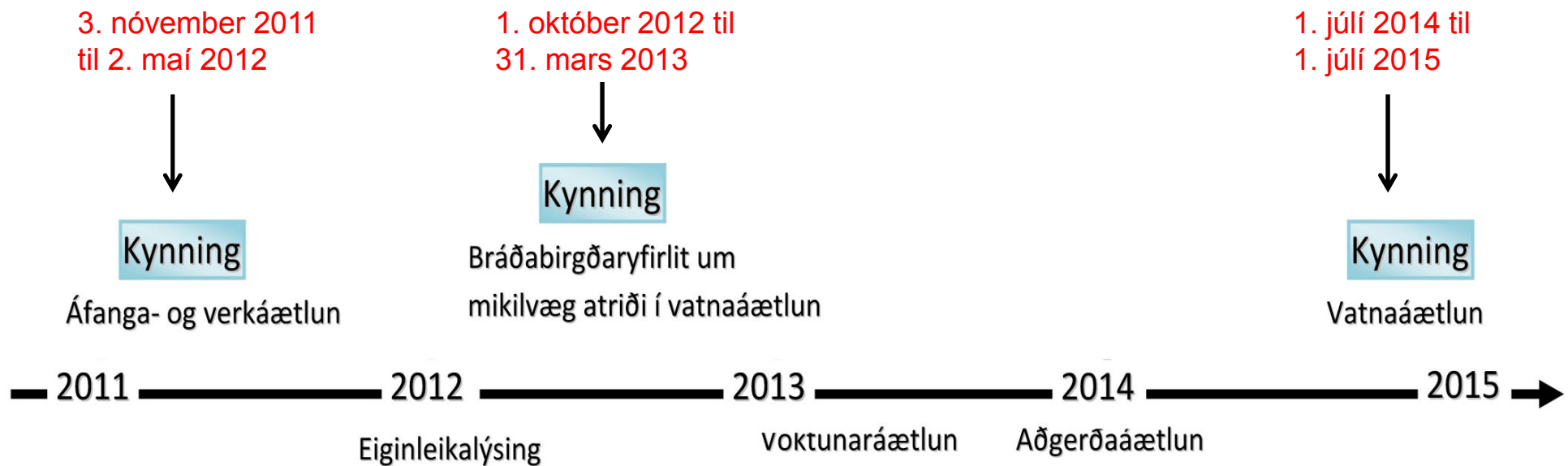

UMHVERFISSTOFNUN

Opinberar kynningar við stjórn vatnamála

Vatnasvæði Íslands og vatnasvæðisnefndir

Jóhanna Björk Weissappel

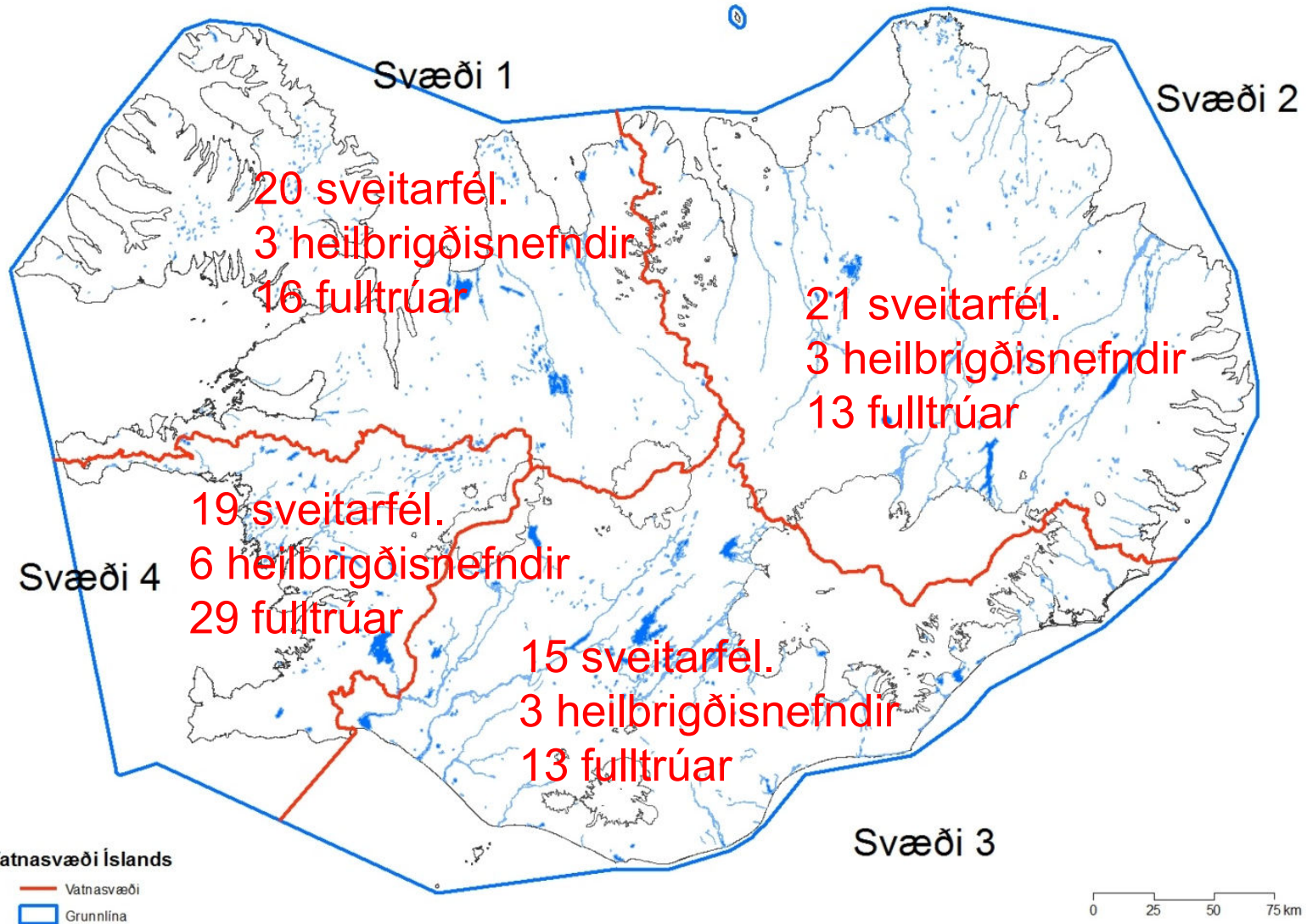
Ísland er eitt vatnaumdæmi og fjögur vatnasvæði

UMHVERFISSTOFNUN

Meginreglan:
Vatnaskil ráða
skiptingu milli
vatnasvæða.

Mörk vatna-
svæðis 3 til
austurs fylgja
vatnaskilum í
Vatnajökli,
austur af
honum og yfir
Lónsheiði.

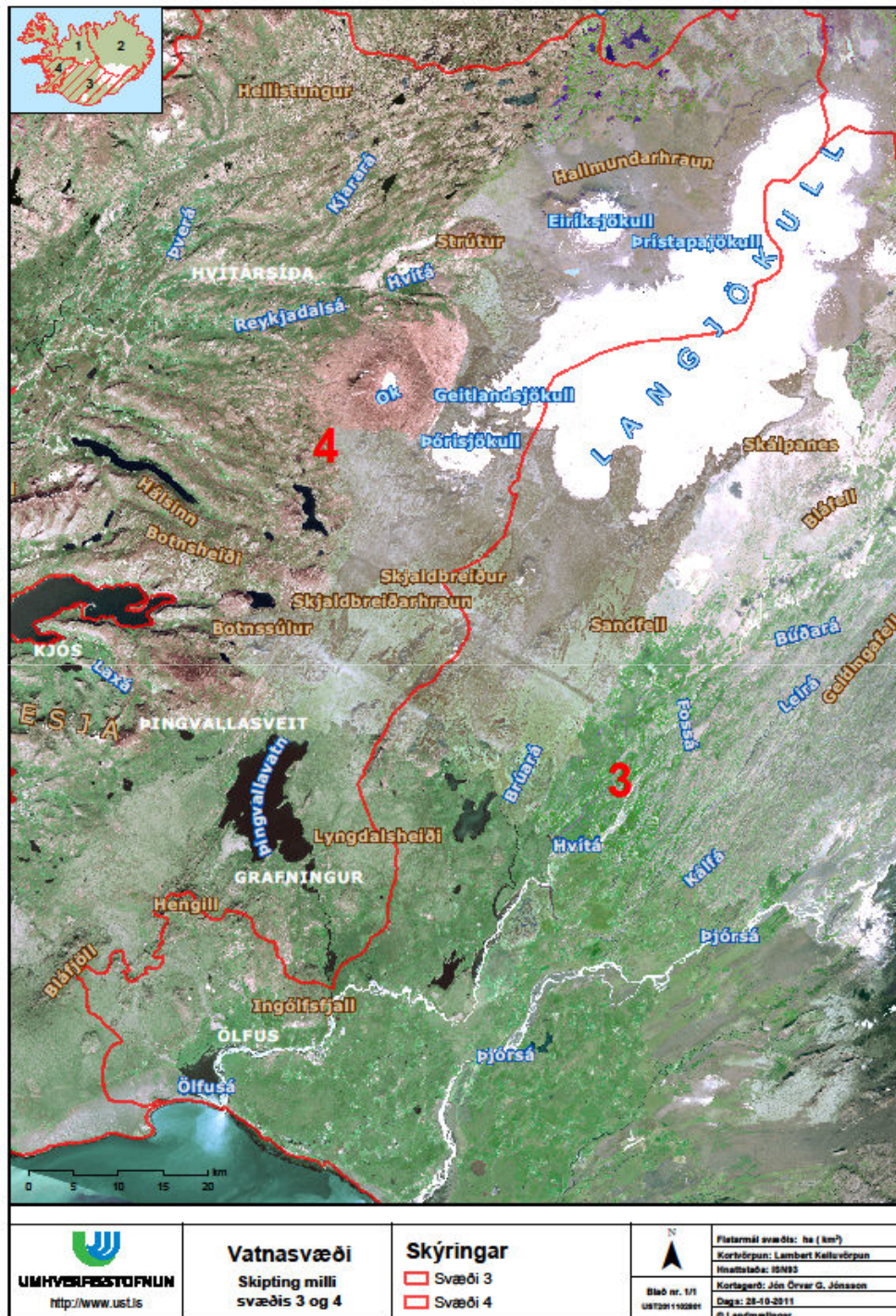

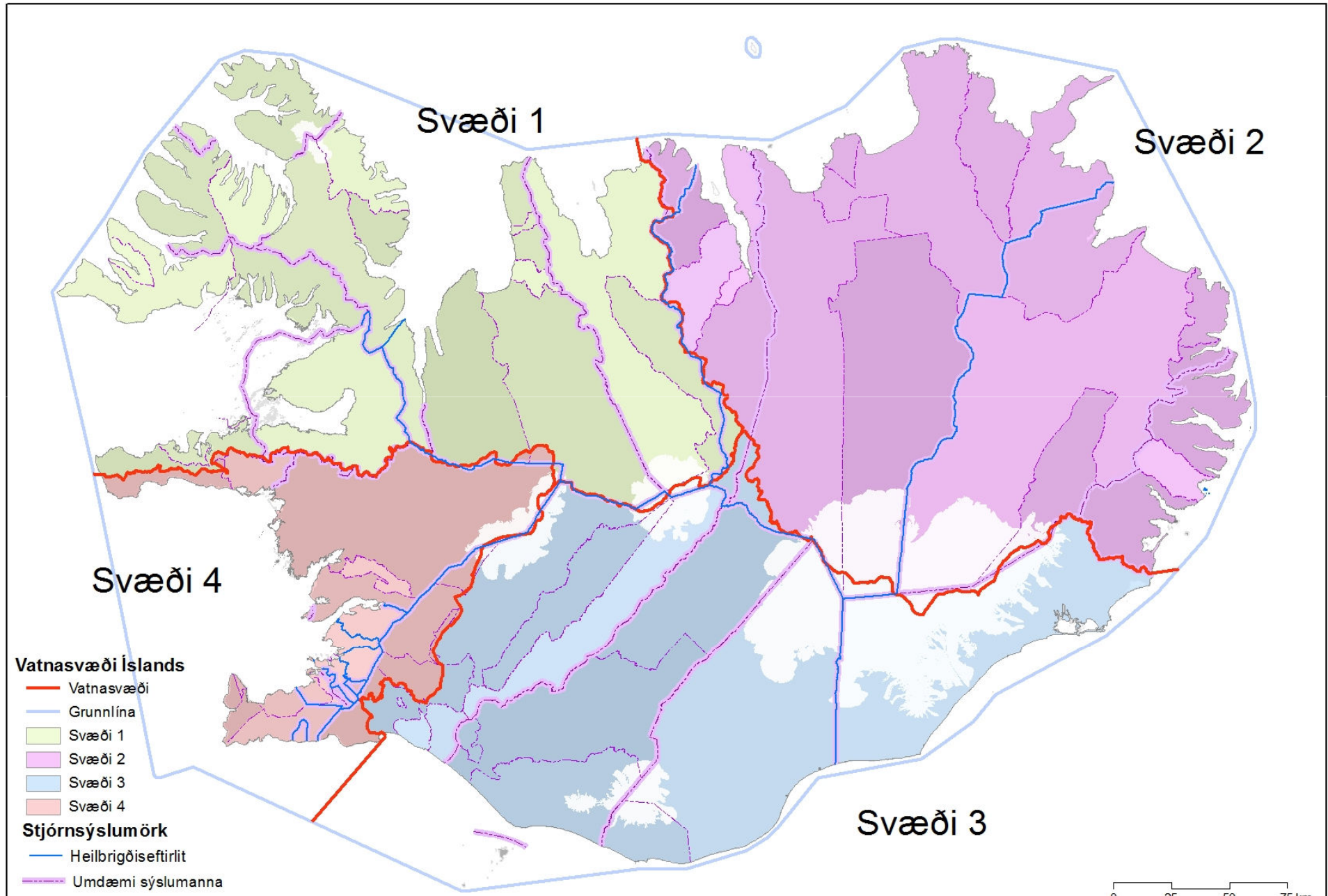
UMHVERFISSTOFNUN

Skipting milli vatnasvæða 3 og 4:

Vatnaskil réðu yfirleitt skiptingunni en suður af Þingvallavatni var áveðið í vinnuhópi VÍ, OS og UST að láta ármót Sogsins og Hvítar ráða skiptingunni.

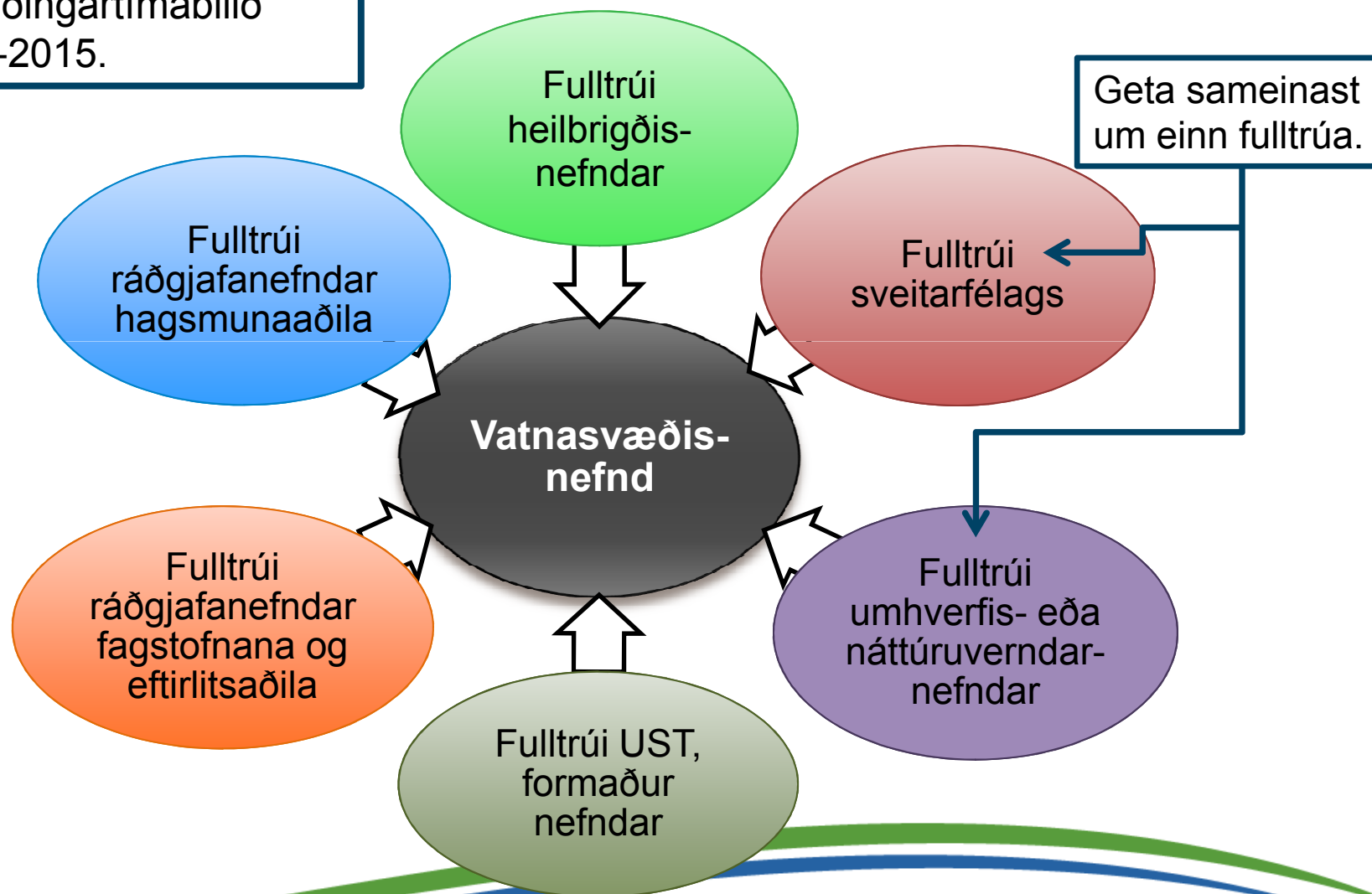

Mörk vatnasvæða, HES og stjórnsýslu

Fulltrúar í vatnsvæðisnefnd

Æskilegt að fulltrúar sitji innleiðingartímabilið 2011-2015.

Hlutverk vatnasvæðis- nefnda fyrsta árið, 2012

- Safna upplýsingum í bráðabirgðayfirlit um helsta álag á vatn og áhrif af starfsemi manna á ástand vatns á vatnsvæðinu:
  - Er grunnur í stöðuskýrslu og vatnaáætlun fyrir allt landið.
  - Viðbót við upplýsingar HES og UST um álag. Heimamenn þekkja svæðið best!
  - Opinber kynning okt. 2012 – apr. 2013. Ábendingar/athugasemdir skulu sendar til UST.

Dæmi um álag á vatn og áhrif

Mengun

- Bein losun/mengun: T.d. fráveitur og skólp frá iðnaði, fyrirtækjum, þéttbýli.
- Dreifð losun/mengun: T.d. umferð, áburðanotkun, rotþær.

Annað álag

- Breyting á rennsli og farvegum áa, breyting á strandlengjum: T.d. stíflur, rennslisstýring, virkjanir, flóðavarnir.
- Vatnstaka.

Möguleg áhrif

- Er óhætt að nýta sjávarfang við allar strendur?
- Er fólki óhætt að synda í sjó við allar strendur?
- Hefur orðið vart við þörungablóma í vötnum?
- Hefur fisk í ám/vötnum fækkað?
- Hefur orðið breyting á magnstöðu grunnvatns?

Efni stöðuskýrslu skv. 23. gr. laga 36/2011

Upplýsingakerfi í undirbúningi

Upplýsingar um álag
á vatn
(álagsgreining)

Upplýsingar um
vatnshlot og gerðir
vatnshlota

Öllum tiltækum upplýsingum
um vatn safnað saman
Hægt verður að tengja
gagnagrunna saman í einn

Upplýsingar um
flokkun á ástandi
yfirborðsvatnshlota

Upplýsingar um
flokkun á ástandi
grunnvatns og
magnstöðu þess

Eldri flokkun vatns í
fullu gildi, vistfræðileg
flokkun mun ýtarlegri
en eldri flokkun.

Efni fyrstu vatnaáætlunar

UMHVERFISSTOFNUN

2016-2021

skv. 19. gr. laga 36/2011

Hugmyndir um vinnuaðferðir í vatnasvæðisnefndum?

- Unnið með kort og lista yfir álag (þéttbýli, starfsemi, fyrirtæki o.fl.) á vatn á vatnasvæðinu.
  - Heimavinna mikilvæg á milli funda.
  - Eru einhver umhverfisvandamál á vatnasvæðinu?
  - Álagsvaldar?

Hugmyndir að einföldun á vinnu í vatnsvæðisnefndum

- Hugmynd frá nokkrum sveitarfélögum: Skipta vatnsvæðum í minni svæði? Vinnufundir heima í héraði. Vatnsvæði 3:
  - Suðausturland (Mýrdalshreppur, Skaftárhreppur. Sveitarfélagið Hornafjörður)
  - Suðurland (vestan Mýrdalshrepps)
- Vinnuhópar um ákveðin álagssvæði (ár við þéttbýli)?
- Skv. 6. gr. reglug. 935/2011 er heimild að stofna stýrihóp innan vatnsvæðisnefnda til að samræma framkvæmd vinnunar.

Fjöldi funda í vatnasvæðisnefnum

- Tveir vinnufundir árið 2012:
  - Tímasetning: Apríl og sept.
  - Hugmynd um staðsetningu: Hornafjörður og Selfoss (m.v. skiptingu í tvö minni svæði).
- Að lágmarki einn vinnufundur á ári eftir það.

UMHVERFISSTOFNUN

Hlutverk vatnasvæðis- nefnda árið 2013

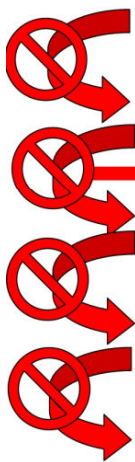
- Setja tillögu að umhverfismarkmiðum um að ná góðu ástandi/viðhalda núv. ástandi vatns:
  - Hægt að skipta vatnasvæði niður, setja jafvel markmið fyrir einstök vatnshlot (ár, firði).
  - Umhverfismarkmiðum skal náð fyrir árslok 2021.
  - Eru einhver vatnshlot sem hætt er við að ná ekki markmiðum (sækja um frest)?

Umhverfismarkmið

Gæðaflokkun: Vistfræðilegt og efnafræðilegt ástand, magnstaða

Flokkar ástands			Umhverfis- markmið
Vistfræðilegt ástand¹⁾	Efnafræðilegt ástand²⁾	Magnstaða³⁾	
Yfirborðs- vatnshlot	Yfirborðs- og grunnvatnshlot	Grunnvatnshlot	
Mjög gott	Gott	Góð	Náð
Gott			
Ekki viðunandi	Nær ekki góðu efnafræðilegu ástandi	Slök	Ekki náð
Slakt			
Lélegt			

UMHVERFISSTOFNUN

Setja má vægari umhverfismarkmið

- Skv. 16. gr. laga um stjórn vatnamála:
“Ákveða má vægari umhverfismarkmið ef vatnshlot er undir slíku álagi að ógerlegt eða óhóflega dýrt er að uppfylla kröfur um umhverfismarkmið”.
  - Dæmi: Virkjaðar ár
  - Skilyrði: Ástand versni ekki, falli ekki um flokk.

UMHVERFISSTOFNUN

Hlutverk vatnasvæðisnefnda 2014-2015

- Útbúa aðgerðaráætlun til að ná umhverfismarkmiðum, forgangsröðun aðgerða:
  - T.d. bæta frárennslis- og skólpmál.
  - Aðgerðir hefjist eftir 2018 skv. flýtimeðferð.

Umræður um skipulag vinnu vatnasvæðisnefnda

- Skipta vatnasvæðum upp í minni svæði?
- Vinnufundir, listar yfir álag og heimavinna?
- Vinnuhópar um ákveðin álagssvæði?
- Stýrihópur innan vatnasvæðisnefndar?

Lokaorð

- Mikilvægt að fá ykkur með í vinnu við kortlagningu álags á vatn, gerð aðgerðar-áætlunar og vatnaáætlunar.
- Þið þekkið svæðið best!
- Gagnagrunnar um vatn
  - verða aðgengilegir sveitarfélögum og heilbrigðisnefndum sveitarfélaga.
  - Geta nýst sem verkfæri í vinnu sveitarfélaga í atvinnumálum, framtíðarnýtingu, ferðaþjónustu o.fl.

